

**KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING**

DOM

2016-09-01

Meddelad i Jönköping

Mål nr 3067-15

KLAGANDE

Robin Dahlström, 940413-2335
Hallandsgatan 49
571 40 Nässjö

Ombud: Niklas Fjällström
Assistansjuristerna
Östermalmsgatan 87 D
114 59 Stockholm

MOTPART

Socialnämnden i Nässjö kommun
571 80 Nässjö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 4 november 2015 i
mål nr 5604-14, se bilaga A

SAKEN

Personkretstillhörighet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till
vissa funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver underinstanserna avgöranden och förklarar att
Robin Dahlström tillhör personkretsen enligt 1 § 3 LSS.

Handlingarna i målet överlämnas till Socialnämnden i Nässjö kommun för
fortsatt handläggning.

Dok.Id 194116

Postadress
Box 2203
550 02 Jönköping

Besöksadress
Slottsgatan 5

Telefon
036-15 68 00 (vx)
E-post: kammarrattenijonkoping@dom.se
www.kammarrattenijonkoping.domstol.se

Telefax
036-16 19 68

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Robin Dahlström yrkar att kammarrätten upphäver socialnämndens beslut och beviljar honom rätt till personlig assistans samt återförvisar målet till socialnämnden för bedömning av antalet timmar. Han anför detsamma som han anfört i förvaltningsrätten. Han åberopar intyg den 27 oktober 2015 av specialistläkaren Anna Spångéus och intyg den 21 april 2016 av distriktsläkaren Vesna Jovanovic.

Socialnämnden motsätter sig bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Av överklagandet framgår inget nytt som var aktuellt vid tidpunkten för nämndens beslut den 14 oktober 2014. Intygen daterade den 27 oktober 2015 och den 21 april 2016 kan inte ligga till grund för bedömningen i målet.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om Robin Dahlström tillhör personkretsen enligt 1 § 3 LSS. Det är ostridigt att han har varaktiga funktionshinder som inte beror på normalt åldrande. Frågan är således om hans funktionshinder är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service.

Sedan tidpunkten för socialnämndens beslut den 14 oktober 2014 har Robin Dahlströms tillstånd försämrats, i vart fall under vissa perioder. Utgångspunkten för kammarrättens prövning är emellertid förhållandena vid tiden för beslutet.

Av den medicinska utredningen avseende tidpunkten för socialnämndens beslut framgår bl.a. följande. Robin Dahlström har en medfödd sprödhet i skelettet, vilket gör att en liten påfrestning kan orsaka frakturer. Han har felställningar efter frakturer och operationer samt dålig balans. Han har värk

samt svaghet och skakningar i händerna. Han går inomhus, men har lätt för att ramla och klarar inte att bära saker samtidigt som han går. När han står stilla kan han lyfta cirka sex kg. Han förflyttar sig i trappor genom att krypa. De dagar han har mycket smärta hasar han sig fram på rumpan. Vid förflyttningar utomhus använder han rullstol. På plant underlag eller vid lutning nedåt klarar han att köra rullstolen själv, men behöver hjälp av annan då det lutar uppåt. Vid bilåkning behöver han ibland hjälp med att komma in i och ur bilen och han behöver alltid hjälp med att lyfta in rullstolen i bilen.

Robin Dahlström kan äta själv, men behöver hjälp med att dela viss mat. I ett anpassat kök kan han ordna med enklare saker som t.ex. att göra en smörgås, men han har svårt att bära med sig saker till bordet. Han orkar inte lyfta högt eller lyfta tyngre saker, t.ex. kastruller. Han klarar inte av att dammsuga eller tvätta och han behöver hjälp med att handla. Han klarar stora delar av sin personliga hygien om han sitter ned, men behöver hjälp med rakning. Han har en anpassad dusch, vilket gör att han kan sitta och duscha. Han klarar toalettbesök i hemmet med hjälpmedel och han genomför av- och påklädning självständigt.

I en skrift till nämnden den 18 september 2014 anger Robin Dahlström bl.a. följande. På platser utanför hemmet, där det saknas hjälpmedel, behöver han hjälp med moment vid toalettbesök och duschning. Han besöker regelbundet gym och badhus samt deltar i olika sociala aktiviteter.

Kammarrätten konstaterar att Robin Dahlström till följd av sin sjukdom behöver vara ytterst försiktig vid alla slags rörelser för att inte drabbas av frakturer. Hans funktionshinder påverkar därmed i stort sett allting han gör. Han har felställningar i skelettet, hans muskler är mycket försvagade och han besväras av smärta. Han har därför svårigheter med förflyttningar i allmänhet samt att bära och lyfta. Till följd av sitt funktionshinder är han därmed dagligen mycket beroende av hjälpmedel och han har återkommande

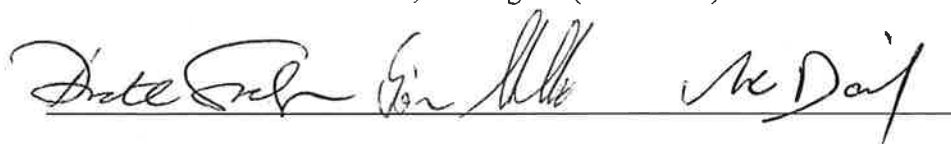
behov av andra personer för att klara sin vardag, bl.a. i boendet, vid genomförande av studier och på fritiden. Utredningen visar att han på egen hand inte klarar olika vardagsrutiner som t.ex. mathållning, hushållsarbete och inköp. I miljöer utanför hemmet har han också behov av hjälp vid förflyttningar, toalettbesök och duschning. Av utredningen framgår således att han har ett fortlöpande behov av stöd för att klara funktioner som andra klarar på egen hand. Även om han självständigt klarar att tillgodose flera av sina grundläggande behov framgår inte annat än att han har ett dagligt behov av stöd i olika situationer och miljöer.

Sammanfattningsvis gör kammarrätten bedömningen att Robin Dahlströms funktionshinder är stort och medför betydande svårigheter i hans dagliga livsföring och därmed ett omfattande behov av stöd och service. Han omfattas därför av personkretsen i 1 § 3 LSS.

Frågan om förutsättningarna för att bevilja Robin Dahlström insats i form av personlig assistans har inte prövats av underinstanserna. Kammarrätten bör inte pröva rätten till denna insats som första instans. Handlingarna bör därför överlämnas till socialnämnden för sådan prövning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Göran Mattsson (referent) och Anders Davidson har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Lena Lundblad /LEL

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING****DOM**
2015-11-04
Meddelad i
JönköpingMål nr
5604-14**KLAGANDE**Robin Dahlström, 940413-2335
Hallandsgatan 49
571 40 NässjöOmbud: Niklas Fjällström
Assistansjuristerna
Östermalmsgatan 87 D
114 59 StockholmOmbud: Veronica Hedenmark
Assistansjuristerna
Östermalmsgatan 87 D
114 59 Stockholm**MOTPART**Socialnämnden i Nässjö kommun
571 80 Nässjö**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Socialnämndens beslut 2014-10-14

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Socialnämnden beslutade den 14 oktober 2014 att inte bifalla Robin Dahlströms ansökan om personlig assistans. Som motivering anförde socialnämnden att Robin Dahlström inte tillhör personkretsen i 1 § LSS.

Dok.Id 167097

Postadress
Box 2201
550 02 Jönköping**Besöksadress**
Hamngatan 15**Telefon**
036-15 66 00**E-post:**
forvaltningsrattenijonkoping@dom.se

www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se

Telefax
036-15 66 55**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Robin Dahlström yrkar att han ska beviljas personlig assistans enligt LSS och anför bl.a. följande. Han har svår osteogenesis imperfecta typ 3. Sjukdomen är medfödd. Skelettet är så mjukt att musklerna är starkare än skelettet vilket gör att rörbenen i armar och ben blir böjda. Han drabbas av ständiga frakturer med smärtor och svåra skelettfelställningar. Det är inte ovanligt med hundratals frakturer, bara en nysning eller hostning kan framkalla sprickor i revbenen. Han är inte mer än 130 cm lång som följd av många benfrakturer. Han har även von Willebrands vilket innebär att blodplättarna har svårt att binda samman och blodet koagulerar inte. Han börjar få en hörselnedsättning som en följd av sjukdomen samt yrsel och balanssvårigheter. Detta ökar risken för att han trampar fel eller vacklar till när han går och får en fraktur. Hans funktionshinder påverkar alla kroppens muskler. Under våren 2014 drabbades han av cancer och behandlas fortfarande för detta. Det kommer att krävas en mycket omfattande behandling och han kommer att behöva ta en paus i skolarbetet hela höstterminen. Han har funktionshinder som är varaktigt, omfattande och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen vilket framgår av läkarintyg och ADL-intyg. Han behöver kunna få snabb hjälp under dygnets alla timmar om han skulle få en fraktur. Han behöver hjälp av en assistent i många olika moment för att klara vardagliga situationer. Funktionshindret påverkar flera olika delar av hans liv såsom skola och fritid och medför därför betydande svårigheter. Han omfattas således av personkretsen enligt LSS och har rätt till personlig assistans. Denna bedömning har delats med kommunen som den 1 april 2014 fattade beslut om att bevilja honom personlig assistans i en omfattning av 40 timmar/vecka. Kommunen har, utan att på något sätt visa att en förändring till det bättre har skett, dragit in insatsen om personlig assistans. För honom har ingen förbättring skett, vilket innebär att han därmed ska anses ha fortsatt rätt till personlig assistans enligt LSS.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. Under utredningstiden har Robin Dahlström varit beviljad personlig assistans med 40 timmar per vecka i avvaktan på att han skulle få besked avseende sitt överklagande av Försäkringskassans beslut att avslå hans ansökan om assistansersättning. Insatsen har förlängts tre gånger under 2014. Dessa förlängningar har inte överklagats. Det nu överklagade beslutet avser tiden från den 5 november 2014. Det har inte framkommit någon information i överklagandet som föranleder nämnden att göra en annan bedömning än den som gjordes i det överklagade beslutet. Nämnden ser att Robin Dahlström har behov av stöd. Hans behov av insatser enligt socialtjänstlagen bör utredas. Vissa av de behovsområden som lyfts fram i överklagandet kan även tillgodoses av annan huvudman.

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

Av 1 § 3 p lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade framgår att lagen innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Utredningen

Av ADL-bedömning utförd av arbetsterapeut Linda Levén den 14 mars 2013 framgår bl.a. följande. Robin Dahlström klarar kommunikation självständigt. Han klarar även förflyttning inomhus men har dålig balans och måste koncentrera sig. Trapporna i hemmet kryper han upp – eller nedför. De dagar han har mycket smärta hasar han sig fram på rumpan. Toalettbesök klarar han självständigt med hjälpmedel som förhöjningspall och armstöd och han kan även duscha själv. Även den dagliga hygien klarar han till stora delar självständigt om han sitter ner. Med rakningen måste han

dock ha hjälp på grund av skakningar/svagheter i händerna. Robin Dahlström klarar att äta självständigt men det tar lång tid och mycket energi från honom. Han behöver hjälp med att skära köttet. Hans kök är inte anpassat vilket innebär att han inte kan utföra någon matlagning. I ett anpassat kök skulle han kunna utföra enklare uppgifter som t ex att göra en smörgås. Han har dock svårt att lyfta tyngre saker eller lyfta högt upp. Enligt egen uppgift klarar han av att lyfta ca 6 kg på plats. Han kan dock inte lyfta och gå samtidigt. Det innebär att han kommer att ha svårt att bära med sig det han gjort i ordning till bordet. Han kommer även att ha svårt att använda kastruller/stekpannor. Ifråga om övrigt hushållsarbete har han mycket svårt att dammsuga, torka golv, tvätta och byta sängkläder. Utomhus använder han alltid rullstol. Rullstolen klarar han självständigt då det är plant eller lutar nedåt, men han behöver hjälp när det lutar uppåt. Han kan inte handla själv om inte någon hjälper honom att bära kassen eller att köra rullstolen åt honom. Till följd av sitt funktionshinder har han även svårt med uthålligheten och blir lätt trött.

Av läkarintyg utfärdat den 26 juni 2014 av ST-läkare Pangiora Thatzimichail, Endokrinmedicinska enheten, Universitetssjukhuset i Linköping framgår bl.a. följande. Robin Dahlström har osteogenesis imperfecta typ III och lindrig von Willebrands sjukdom (blödarsjuka). Skelettet är uttalat skört vilket gör att det lätt kan uppstå nya frakturer, det kan räcka med en nysning. Han har besvär med muskelvärk och även besvär med lederna. Eftersom skelettet är mjukt och skört är han extremt försiktig på dagarna. Han använder mest rullstol. Han kan klara en del av vardagarna men kräver hjälp med det mesta. Han kan inte handla mat, laga mat eller göra tunga fysiska aktiviteter som t.ex. att städa. Han behöver assistans med transport fram och tillbaka till skolan. Med tanke på hans sjukdomar blir han lätt trött och helt utmattad om skoldagarna varit långa. Han kräver assistent för att klara det dagliga livet om han skulle flytta hemifrån.

I läkarintyg utfärdat av distriktsläkare Vesna Jovanovic den 5 december 2014 sägs bl.a. följande. Robin Dahlström har osteogenesis imperfecta och har haft över 60 frakturer tidigare i livet. Han har hela sitt liv tillhört personkrets 3 och haft rätt till LSS men nu tillhör han inte någon personkrets och har således ingen assistans beviljad. Hans diagnoser är samma som tidigare och funktionsnivån har inte blivit bättre. Det är rimligt att Robin Dahlström med sådana behov ändå tillhör personkrets 3 och får beviljad assistans.

Förvaltningsrättens bedömning

Robin Dahlström har i sin överklagandeskrift framfört kritik gentemot nämndens handläggning. Förvaltningsrätten är ingen tillsynsmyndighet och frågor om hur nämnden handlagt ärendet och eventuella brister i handläggningen faller således utanför den prövning som domstolen har att göra.

Av utredningen i målet framgår att Robin Dahlström enligt tidigare beslut tillfälligt varit beviljad personlig assistans i viss omfattning i avvaktan på att personkretsutredningen avslutats. Såvitt framgår har besluten varit tidsbegränsade. Frågan i detta mål är om han ska anses tillhöra den personkrets som kan komma ifråga för stöd och service enligt 1 § 3 p LSS för tiden från den 5 november 2014.

Parterna är ense om att Robin Dahlström har varaktiga funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande. Det råder emellertid oenighet om huruvida konsekvenserna av hans funktionshinder är så stora att funktionshindret får anses förorsaka betydande svårigheter i hans dagliga livsföring. Det är de omständigheter som förelåg vid tidpunkten för nämndens beslut som ska ligga till grund för bedömningen.

Med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen avses att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, kommunikation, förflyttning inomhus

eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling. Behovet ska bedömas med beaktande av insatser från hela samhället, inte bara insatser enligt LSS. I begreppet omfattande behov av stöd och service kan ligga både kvantitativa och kvalitativa aspekter. Det innebär att den enskilde i allmänhet har ett dagligt behov av långvarigt eller upprepat stöd (prop. 1992/93:159 s.169).

Av utredningen i målet framgår att Robin Dahlström har ett i LSS mening varaktigt funktionshinder som grundar sig i en svår form av benskörhet. Hans skelett är uttalat skört och på grund av risken för att nya frakturer ska uppstå kan han inte utföra tunga arbetsuppgifter. På grund av detta kan han inte handla, laga mat eller städa själv. I övrigt klarar han dock att i allt väsentligt att sköta sin hygien, toalettbestyr, duschning, mathållning och förflyttning inomhus och utomhus, om än med viss begränsad hjälp vid vissa moment. Hans sjukdom innebär risk för skada och det är förståeligt att han känner oro inför det. De hjälpbehov han har till följd av sin sjukdom kan dock sammantaget inte anses vara så stora och orsaka sådana betydande svårigheter i den dagliga livsföringen att han har ett behov av omfattande stöd eller service. Han omfattas därmed inte av den personkrets som har rätt till insatser enligt LSS. Vad Robin Dahlström anfört förändrar inte den bedömningen. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1D)

Jan Källman

I avgörandet har även nämndemännen Carl-Axel Bengtsson, Gunilla Sandström och Monika Hägg deltagit.

Föredragande har varit Nina Melander.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.